

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

2025-06-11 Nr. NV-1331

ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: TAP-25-661(2) (25-7465(3))		PAŽYMA DĖL ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1881 2, 6, 7, 9, 16, 17, 21-1, 22, 22-1, 31, 34, 35, 39, 39-1, 40, 40-1, 41-1, 46, 46-1, 46-2, 46-3, 48, 48-2, 48-3, 48-4, 51, 52, 52-1, 61, 61-1, 67, 69, 73-2, 76 STRAIPSNIŲ, PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 61-2 STRAIPSNIU IR ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. IX-884 16-1 34 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne	Energetikos ministerija	<i>Pasirenkama</i> ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2025-06-10	<i>Pasirenkama</i> ☐ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Įgyvendina Vyriausybės programą	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Įstatymų projekto tikslas – į nacionalinę teisę perkelti Europos Sąjungos elektros rinkos reformos nuostatas ir sukurti teisinį pagrindą pažangesnei, lankstesnei ir vartotojui palankesnei elektros energetikos sistemai. Projektu siekiama sudaryti sąlygas efektyviau išnaudoti elektros tinklų infrastruktūrą, spartinti AEI plėtrą, stiprinti vartotojų – ypač pažeidžiamų grupių – apsaugą.

Įstatymų pakeitimais siekiama šių pagrindinių tikslų:

- sumažinti elektros energijos kainų priklausomybę nuo nepastovių iškastinio kuro kainų, skatinant ilgalaikių sutarčių, tokių kaip elektros energijos pirkimo sutartys ir dvipusiai skirtumų sandoriai, naudojimą, tokiu būdu užtikrinant stabilesnes ir labiau nuspėjamas elektros energijos kainas;
- spartinti atsinaujinančiųjų energijos šaltinių integraciją į elektros tinklus, skatinant elektros energetikos sistemos lankstumo didinimą, gerinant prijungimo prie elektros tinklų sąlygas;
- įgalinti elektros energijos vartotojus aktyviau veikti elektros energijos rinkoje, sustiprinti vartotojų apsaugą ir teises.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Įstatymų projektais siūlomi šie pagrindiniai pakeitimai:

1. Įvedamos naujos sąvokos: abikryptis įkrovimas, išmanusis įkrovimas, kintanti leistina generuoti/naudoti galia, lankstusis prijungimas – visa tai leis prisitaikyti prie besikeičiančių elektros tinklų apkrovų ir užtikrinti efektyvų jų panaudojimą.
2. Patikslinama „aktyviojo elektros vartotojo“ sąvoka – AV leidžiama gaminti elektrą nutolusiuose įrenginiuose ir naudoti juos ne tik nuosavybės teise, bet ir kitais teisėtais pagrindais (tai sudaro prielaidas naujam veiklos modeliui: AV galės turėti elektrinių dalis ar kitus įrenginius, kuriuos naudoja, bet nebūtinai nuosavybės teise, atsiradus daugiau galimybių vystyti energijos gamybą iš AEI, padidins aktyviųjų vartotojų skaičių, o tai turės reikšmingos teigiamos įtakos AEI plėtrai).
3. Sukuriamas lanksčiojo prijungimo mechanizmas: tinklų operatorius galės riboti vartotojo įrenginių galią, kai nėra galimybės prijungti pilna galia, taip sudarant lankstesnes prijungimo galimybes.
4. Numatomos paklausos telkimo sąlygos – išplečiamos sąvokos, nustatomos tvarkos, principai ir kompensavimo mechanizmas. Visa tai skatins lankstumą ir efektyvų sistemos darbą (padės užtikrinti efektyvesnį tinklų darbą per mažesnes piko apkrovas, sumažėjusį poreikį fizinei tinklų plėtrai. Taip pat sudaroma daugiau galimybių AV – ne tik gaminti elektros energiją, bet ir parduoti lankstumo paslaugas. Užtikrinamos mažesnės sąnaudos sistemoje – operatoriai gali rinktis paklausos mažinimo paslaugas vietoje brangių balansavimo paslaugų ar papildomų elektros pajėgumų įjungimo. Tai taip pat padės subalansuoti gamybos netolygumus (saulės ar vėjo elektrinių).
5. Įvedamos naujos taisyklės dėl fiksuotos kainos sutarčių – siūloma užtikrinti kainų stabilumą ir drausti vienašališkus tiekėjų pakeitimus.
6. Sustiprinama vartotojų apsauga – pvz., neleidžiama nutraukti elektros tiekimo ginčo nagrinėjimo metu, didinama apsauga pažeidžiamiems ir energijos nepriteklių patiriantiems asmenims, siūlomas susidariusios skolos grąžinimo išdėstymas iki 12 mėn.
7. VERT (reguliuotojui) ir Energetikos ministerijai suteikiamos naujos funkcijos – rengti ataskaitas, tvirtinti tvarkas, kontroliuoti duomenų prieigos skaidrumą ir konkurenciją rinkoje.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

8. Nustatomi nauji reikalavimai bendrojo naudojimo objektų (pvz., daugiabučių) valdytojams – elektros pirkimo, atsiskaitymo, duomenų tvarkymo, informavimo pareigos.
9. Numatyta duomenų skaidrumo ir prieigos tvarka pagal ES reglamentus – įgyvendinamos duomenų apsaugos, keitimosi ir atnaujinimo nuostatos.
10. Sumažinama administracinė našta – pašalinami kai kurie galios apribojimai energijos kaupimo įrenginiams, supaprastinama licencijų išdavimo tvarka, įtvirtinamas ilgesnis ataskaitų pateikimo terminas.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Įstatymų projektuose nustatytas įgyvendinimo mechanizmas sudarys sąlygas:

1. Įtvirtinti lanksčiojo prijungimo modelį, sudarant sąlygas prijungti daugiau gamybos ar vartojimo įrenginių be elektros tinklų plėtros (nedelsiant);
2. Nustatyti aiškesnes elektros energijos paklausos telkimo organizavimo ir skatinimo sąlygas tiek perdavimo, tiek skirstomuosiuose tinkluose, įskaitant pradinės elektros energijos paklausos nustatymo metodikas bei kompensavimo tvarkas, taip pat VERT ir elektros tinklų operatorių funkcijas, susijusias su piko mažinimu, atsparumo testavimu ir lankstumo poreikio ataskaitų rengimu.
3. Pagerinti sąlygas AV ir bendrijoms, išplečiant teisę gaminti elektros energiją nutolusiuose objektuose, skatinti energijos kaupimo įrenginių naudojimą;
4. Įtvirtinti vartotojų apsaugos priemones, susijusias su susidariusios skolos išdėstymu per ilgesnį laikotarpį, informavimu apie padidėjusį suvartojimą bei apsauga nuo tiekimo nutraukimo pažeidžiamiesiems elektros energijos vartotojams;
5. Patikslinti sodininkų, individualių automobilių garažų savininkų bendrijų, gyvenamųjų namų savininkų bendrijų, jungtinės veiklos sutartimi įgaliotų asmens arba bendrojo naudojimo objektų administratoriaus atsakomybes, detaliau reglamentuojant atsiskaitymus už elektros energiją bendroms reikmėms bei pasirenkant nepriklausomą elektros energijos tiekėją ar elektros energijos gamintoją bendroms reikmėms naudojamos elektros energijos tiekimui;
6. Sustiprinti duomenų prieinamumo ir skaidrumo reikalavimus tinklų operatoriams, numatant dažnesnį prijungimo prie elektros tinklų galimybių žemėlapių atnaujinimą;
7. Įtvirtinti reikalavimus fiksuotos kainos sutarčių skaidrumui ir siūlymui, numatyti priemones rinkos kainų stabilumui užtikrinti.

STEBĖSENA

-

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Įstatymų projektai buvo derinti su visomis suinteresuotomis institucijomis ir rinkos dalyviais, paskelbiant juos TAIS.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Teikiami Įstatymų projektai patikslinti pagal Vyriausybės Teisės grupės išvadoje pateiktas pastabas. Pastabos, į kurias atsižvelgta iš dalies, įvertintos pridedamoje derinimo pažymoje.

Taip pat, pastabas Įstatymų projektams teikė Teisingumo ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacija, Lietuvos Respublikiniai būsto valdymo ir priežiūros rūmai, UAB „Ignitis“, LITGRID AB, Lietuvos vėjo elektrinių asociacija, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba. Apsaugos ministerija, Finansų ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Konkurencijos taryba, Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija pastabų neturėjo, kiti subjektai pastabų nepateikė.

Įstatymų projektai patikslinti atsižvelgiant į pateiktas pastabas. Pastabos, į kurias neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, įvertintos pridedamoje derinimo pažymoje.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Siūlytina Įstatymų projektus svarstyti Vyriausybės posėdyje.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė

Ekonomikos politikos grupė, vyresnioji patarėja